

BASIN AÇIKLAMASI

KIRIM KONGO KANAMALI ATEŞİ (KKKA) CİDDİ BİR HALK SAĞLIĞI TEHDİDİDİR

Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi (KKKA), hayvanlardan insanlara; özellikle kenelerin kan emmesi veya enfekte hayvanların kanı ve dokusuyla temas yoluyla bulaşabilen viral, zoonotik hastalıktır. Hastalık etkeni virüs; koyun, keçi, sığır gibi çiftlik hayvanlarında genellikle belirti göstermese de, bu hayvanlar **hastalığın yayılmasında kaynak rolü** oynamaktadır. **Yabani tavşanlar ve domuzlar**, virüsün en önemli memeli rezervuarları arasında yer alırken; **yerden beslenen kuşlar**, hastalık etkeninin uzak coğrafyalara taşınmasında önemli rol oynamaktadır.

Türkiye’de kenelerin biyolojik ve mekanik vektör olarak taşıdığı **bruselloz, veba, salmonelloz, listeryoz, lyme, babesiosis** gibi birçok hastalıkla birlikte **KKKA** da endemik hale gelmiştir.

Dünyada ve ülkemizde **ormanlık alanların çeşitli gerekçelerle yok edilmesi**, yalnızca ekosistemi değil, insan sağlığını da doğrudan tehdit etmektedir. Bu tahribat: **iklim değişikliğini hızlandırmakta, yaban hayatı-insan etkileşimini artırmakta ve kenelerle temas riskini yükselterek KKKA gibi zoonoz hastalıkların yayılımını kolaylaştırmaktadır.**

Tarım ve Orman Bakanlığı’nın 2025 yılı **Hayvan Hastalıkları ile Mücadele Genelgesi**yle kene mücadelesine yönelik **bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri** yürütüleceği, ilgili kurumlarla **koordinasyon sağlanacağı** belirtilmektedir.

Sağlık Bakanlığı’nın 11 Haziran 2025 tarihli açıklamasında ise: **kene yoğunluğunun geçmiş yıllardan fazla olmadığı**, ifadesiyle **ekolojik risklerin göz ardı edildiğini** ortaya konurken, **her kenenin hastalık taşıma riski bulunmadığı** da ifade edilmektedir.

Ancak iki bakanlığın bu açıklamaları birlikte değerlendirildiğinde, ekolojik risklerin yeterince ciddiye alınmadığını ve kurumlar arası eşgüdüm eksikliği ortaya çıkmaktadır.

Bugün Türkiye’de **insan, hayvan ve çevre sağlığı bir bütün olarak ele alınmamakta; hastalıklarla mücadelede nedenlere değil, sonuçlara odaklanılmaktadır.** KKKA, bize bir kez daha hatırlatmaktadır ki: **hayvan sağlığı, insan sağlığı ve çevre sağlığı ayrılmaz bir bütündür.**

Tek Sağlık yaklaşımı, bu bütünlüğü esas alan, bilimsel ve çok disiplinli bir mücadele modelidir. KKKA gibi hastalıklarla etkili mücadele, **ancak bu yaklaşımın kurumsallaştırılmasıyla** mümkün olacaktır.

IV. Tarım ve Orman Şûrası Sonuç Bildirgesi’nin 24. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır: “Tek Sağlık yaklaşımı çerçevesinde, gıdalardaki antibiyotik ve pestisit kalıntısının önlenmesi için çok disiplinli ve etkin mücadele sağlanmalı; ulusal Tek Sağlık politika ve stratejileri için mevzuat ve altyapı çalışmaları gerçekleştirilmelidir. İlgili paydaşların katılımı ile Ulusal Tek Sağlık Koordinasyon Kurulu oluşturulmalı, Tek Sağlık eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.” Bu karar, **zoonotik hastalıkları** da kapsayacak biçimde genişletilerek **ivedilikle uygulanmalıdır.** Kurulun öncelikli olarak **Tek Sağlık Ulusal Eylem Planı** hazırlaması gereklidir. Bu kurulda kamu kurumları, akademi, sivil toplumu ve yerel yönetimler, **tek sağlık stratejisinin kurumsallaştırılması ve uygulanması için bir araya gelmelidir.**

KKKA ile mücadelede **"sonuç odaklı" değil, "kaynak odaklı" politikalara ihtiyaç vardır.** Dünyada KKKA hastalığına karşı aşı geliştirme çalışmaları devam etmekte, hatta bu çalışmalarda Kafkas ve Cumhuriyet Üniversitelerimizin proje ortağı olduğuna ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Ancak bu projelerin insanların aşılmasını hedeflediği görülmektedir. Kaynak odaklı, yani hastalık etkeni virüsün kaynağında, yani hayvanlarda yok edilmesi için çalışma yapılması daha ekonomik olmaz mı?

Bugün için; **zoonotik hastalıklarla mücadeleye ayrılan bütçe artırılmalı, kene popülasyon dinamikleri iklim verileriyle entegre izlenmeli ve hayvan barınaklarında devlet tarafından ücretsiz zorunlu akarisit uygulamaları yapılmalıdır.** Bağımsız Resmi Veteriner Otoritesi ivedilikle kurularak, veteriner hekimlerin **sahadaki kene gözlemlerinin**, insan sağlığı birimleri ile **anlık paylaşımı sağlanmalı ve özellikle zoonoz hastalıklarla mücadelede Veteriner hekimler, karar alma süreçlerine doğrudan dahil edilmelidir!**

Vet. Hekim Azmi YÜKSEL
VHSD Yönetim Kurulu Başkanı